

Juris Kursietis: «Pirmās filmas ir

Līga RUŠENIECE

Piektdien uz kinoteātriem iznāk Latvijas, Vācijas un Grieķijas kopražojuma filma *Modris*.

Režisora Jāņa Kursieša pirmā pilnmetrāžas spēlfilma jau izrādīta prestižajā Toronto filmu festivālā oficiālajā izlasē (Kanāda) un Sansebastjanas festivālā (Spānija), kur Juris Kursietis guvis žūrijas atzinību kā labākais jaunais režisors. Jau zināms, ka filma ceļos arī uz Vāciju, Grieķiju, Indiju, Lielbritāniju, Gruziju... «Filma *Modris* sākas kā ļoti intīms stāsts par dēku no Pļavniekiem, kurš konfliktē ar māti un varu,» saka Juris Kursietis.

– Gadījumu, kā māte, kura viena audzina dēlu, savu dēlu nodod policijai par sildītāja zagšanu no pašu dzīvokļa, jums esot izstāstījis kāds draugs, pazīstams advokāts. Kādi bija emocionālie un arī pragmatiskie apsvērumi, kas, balstoties uz šo notikumu, mudināja sākt darbu pie filmas veidošanas?

– Manuprāt, ja stāsts liek domāt un iekšēji *cepiet*, tad tas var būt sākusms filmas idejai.

– Un šajā gadījumā iznāk *ceļšanās* par šo latku visplašākajā nozīmē – daudzas mātes bērnus audzina vienas, sarežģītā pusaudžu vecumā vecāki nerod emocionālu un psiholoģisku kontaktu, daudziem jauniešiem ir atkarības – no datorspēlēm, no azartspēlēm, no apreibinošām vielām, bet tiesu sistēmas cinisims šķiet jau ikdienišķs un nepārsteidz...

– Šajā stāstā mani aizķēra tiesu sistēmas netaisnība un arī tas, kas vecākus un bērnus noved līdz šādai situācijai. Savstarpēja nerunāšana, mēģināšana izlikties labākiem un uzskats, ka zini labāk, ko otram vajag... Mēs jau varam ieslīgt pašapmierinātībā, pieņemt faktus – jā, tā ir, un dzīvot tālāk. Man šķiet, ka tā nevar. Man neliekas, ka šis laiks ir vainīgs, domāju, ka mēs esam ietilpuši pieņemuma par to, ka tāds ir šis laiks, – pasaule ātri skrien uz priekšu, un no tā cieš cilvēku attiecības. Protams, runa jau nav tikai par filmā attēloto puisī *Modri* un viņa māti, to jau mēs redzam ikdienā. Kāpēc cilvēki uz ielas ir tik neiecietīgi, neapmierināti, aizkaitināti... Tadiem jau nav jābūt.

Problema ir – mums liekas, ka tā ir un vajag būt, bet tā nav un nevajag būt. Ja neskatāmies spoguļi, dzīvojam pašapmierinātībā, tad tā arī dzīvosim tālāk, lielākā daļa neapmierināto aizbrauks no Latvijas, pārējie pukstēs un turpinās čubināties.

Filma ir veidota kā man svarīgs komentārs par to, kur mēs šobrīd esam. Par to, ka vienkāršām lietām – par cilvēcisko saskarsmi un par saskarsmi ar varu, par to, kā tiesa un vecāki izmanto varu. Šis ir mans paņēmieni, kā to stāstu izstāstīt un kā mēģināt uzrunāt plašu publiku, ieliekot tajā darbu četru gadu garumā. Man šķita, ka šis notikums runā par svarīgām problēmām un ka tas ir arī patieciģs kinematogrāfs.

– Vai jums ir sava versija par to, kāpēc Latvijas kinematogrāfā pēdējos gados ir tik daudz bērnu un pusaudžu problēmātikas – *Modris*, Jāņa Norda *Mam-*

mu, es tevi mīlu, Andra Gaujas *Izlaiduma gads*, pirms kāda laika arī Aika Karapetjana *Cilvēki tur?*

– Ja paskatās, ko pasaulē režisori dara savās pirmajās filmās, ļoti bieži tas ir pusaudžu stāsts. Man ir 31 gads, Jānim Nordam tikpat, Aikam Karapetjanam un Andrim Gaujam – apmēram tikpat. Tā ir tematika, ko mēs ļoti pārzinām. Mēs vēl neesam pārāk tālu, lai to būtu aizmirsuši. Režisori parasti izvēlas pirmās filmas veidot personiskas. Par tiem, kurus viņi ļoti labi zina.

– Šī ir personiska filma?

– Protams. Filmas vidē – Pļavniekos – esmu uzaudzis. Ielas, tirgus dzertuve, skola – tas ir vietas, kur es pavadīju savus pusaudžu gadus. Pļavniekus zinu kā savu plaukstu.

– Un filmas problemātika – atsvešinātība un varas izmantošana?

– No manis filmā ir vide, ko es ļoti zināju, jo oriģinālā šis gadījums norisinājās Pierīgā. Atsvešinātība un vara ir *Modra* stāsts.

– Kāpēc jūs pēc maģistrantūras studijām Anglijas kino-skolā atgriezties Latvijā? Vai vispār bija jautājums – atgriezties vai palikt tur, zinot, kāds te ir finansējums un līdz ar to arī iespējas kino nozarē?

– Nebija tāda jautājuma. Jā, te varbūt ir grūti, bet Anglijā šajā jomā ir vēl desmitreiz grūtāk. Kad pēc studijām Anglijā atbraucu uz Latviju, man jau nebija durvis vaļā un piedāvājuma taisīt savu filmu. Pagāja diezgan ilgs laiks, kamēr es sapratu, kā sistēma te darbojas, kā īstenībā tā nedarbojas. Vienkārši – uzraksti stāstu un sāc rosināties. Ar visu niecīgo finansējumu nozarei, salīdzinot ar režisora iespējām Anglijā, Latvijā režisoram ir daudz vieglāk strādāt, ja viņš patiešām vēlas strādāt un ir ko teikt. Tur pārāk daudz kam jāiet cauri, lai vispār nonāktu radīšanas stadijā; kino sistēma ir izveidojusi savu birokrātiju, tur man kā austrumeiropietim vienmēr būtu tā sauktie stikla griesti. Mans kursabiedrs operators, kurš filmēja manu diplomdarbu, jau sešus septiņus gadus nēmas pa to vidi un tagad ir uzkalpojis līdz operatora otrajam asistentam patiešām liela mēroga filmās. Bet ko viņš šajā laikā, iespējams, ir pazaudējis? Savu pirmreizīgumu. Neesmu pārliecināts, vai viņš, pirms sešiem septiņiem gadiem uzsākot filmēt, neienestu kino svaigas lietas. Savu diplomdarbu radīju Bogumilam (filmas *Modris* operatoram Bogumilam Godfrejovam), un viņš bija sajūsmā par operatora darbu, lai

JURIS KURSĪETIS: «Ķinīti esmu skatījis kopš dzīlas bērnības. Man patīk stāstīt stāstus, man ir vizuālā domāšana un redzes atmiņa, un es vienmēr esmu jutis līdzī tam, kas notiek uz ekrāna. Kad man bija kādi trīs gadi, mani veda uz kinoteātri, lai pieradinātu pie brillēm, jo tā bija vienīgā vieta, kur es tā nerāvu nost. Kad jau dzīvoju Rīgā, vidusskolas laikā arī bastoju stundas un gāju skatīties filmas»

gan to bija filmējis 20 gadus vecs džeķiņš, kurš diemžēl neko citu arī nav uzfilmējis.

– Arī jūs sākotnēji nesaņēmt atbalstu filmas *Modris* uzņemšanai.

– Kad man jau bija sižeta izklasts uz 15 lapām, gan Kultūrkapitāla centrs, gan Kino centrs atsvēda to atpakaļ, jo tāda tematika viņus neinteresēja. Vairāk iespēju Latvijā nav, sāku meklēt ārpusē. 2011. gadā aizbraucu uz Berlīnes kinofestivālu, caur paziņām atradu paziņas, kuri izstāja un atzina to par interesantu, un bija gatavi to pieteikt Eiropas fon-

du finansējuma iegūšanai. Kad bijām to ieguvuši, vietējie kino naudas dalītāji bija gatavi apdomāt par līdzfinansējumu. Savukārt līdzfinansējums no Grieķijas nāca caur kinokolu Anglijā, arī bija paziņas, kas ieteica...

– Lielās līnijās runājot, finansējumu filmai var iegūt, ja ir īstie paziņas?

– Nē, jo finansējumu piešķir ES fonds, kurā nav paziņu, tomēr koproducentus gan var dabūt caur paziņām. Tā tas arī strādā Eiropas kinoindustrijā. Nevienas Eiropas kinoproducentu neies strādāt ar nepazīstamu producen-

ļoti personiskas»

JURIS KURSIETIS

- Režisors
- Dzimis 1983. gadā Saldū, uzaudzis Kuldīgā. Astoņu gadu vecumā devies līdz mammai uz Angliju, kura apprecējās ar ārzemju latvieti. Pēc kāda laika atgriezies Latvijā, pēcāk braukājis turp un atpakaļ
- Precējies, sieva Līga Celma (komponiste), dēli – Rūdolfs (4) un Kārlis (2)
- Absolvējis Konkordijas universitāti Tallinā (bakalaura grāds), Ziemeļu kinokolu Sefildā Anglijā (maģistra grāds, 2008)
- Studiju laikā bijis LTV speciālkorespondents Igaunijā, pēc studijām veidojis raidījumu *Aculiecinieks*
- Otrais režisors Jāņa Norda filmā *Amatieris* (2008), Jura Poškus filmā *Kolka Cool* (2011)
- Latvijas, Vācijas un Grieķijas kopražojuma filma *Modris* ir Jāņa Kursieša pirmā pilnmetrāžas spēlfilma

tu no Latvijas, kuram ir pilnīgi nepazīstams režisors. Pirmajiem projektiem ir vajadzīgs pazišanās pamats, bet tā nav sarunāšana, runa ir par uzticības koeficientu.

– Un kāda ir lūkme šim finan-
siālaļājam atbalstam?

– Augsta. Zini, kas man palīdzēja? Profesionāli, kas bija apkārt. Ja ir blakus pieredzējis operators, skaņu režisors, montāžas režisors, tas atbrīvo, jo nav jādomā par to, vai viss pārējais notiks pareizi. Bieži vien kļūdas sāk rasties, kad jādomā par lietām, par kurām uz laukuma nav jādomā.

– Filmas radošā komanda ir
ar izcilēm vārdiem kino pasaulē Eiropā, jājautā – kā to atradāt, kā motivējāt?

– Tas noticis, pateicoties kop-producentu darbam. Kopprodukcija iedod milzīgu pievienoto vērti-

bu projektam, neesi piesaistīts lokāli. Vācietis atved ļoti labu kameru, tehnisko personālu un operatoru, grieķis atved skaņinieku un montāžas režisoru... Tā dēļ vien ir vērts taisīt kopprodukcijas – nepaliec dīķī ar pašpietiekamības sindromu, bet iegūsti papildu skatu. Teiksim, man šķiet ļoti interesanti, kā Bogumils redz Rīgu.

– Un galvenās lomas atveido-tāja – neprofesionālā aktiera
Kristera Pliekšas, ko nu jau slavē
pat ietekmīgais kino žurnāls
Variety, atrašana klasificējama
kā veiksmē?

– Veiksme un pacietība. Apska-toties 1200 potenciālos Modrus, apmēram pēc 300 jau paskatoties, saproti – ir vai nav. Es skaidri zinā-ju, ko gribu. Jābūt izvēlīgam, ne-drīkst pielaut atlaides.

– Kā jūs tik daudzus slavenus
pašmāju profesionālos aktie-
rus pārliecinājat piedalīties pat
epizodiskās lomās?

– Elementāri. Nevienam, kam es piedāvāju lomu vai atnākt uz pro-vēm, netaica, ka nepiekritis otrā plāna lomai. Un nevienam arī nebija lasījies scenāriju, jo es nevienam to nedevu. Tas nebija pārliecināša-nas jautājums.

– Tikai uzdrošināšanās
prasīt?

– Ja godīgi, man tas nešķita necieņu izraisīši pret šiem ak-tieriem, tieši otrādi. Bieži vien filmās mazajās ainītās man pie-trūkst spilgtu individu. Katra nā-kamā aina kaut ko nozīmē un aizved stāstu tālāk, nav nevie-nas mazsvarīgas ainas, un, ja būs kaut viena aina, ko uzskatīt par mazsvarīgu, stāsts apstāties un to kļūs garlaicīgi skatīties.

– Cik tālu ir ideja par nāka-
mo filmu?

– Scenārija līmenī. Īpaši daudz negribu par to runāt, tas ir ie-sniegts Kino centrā valsts simt-gades filmu projektam. Tas ir emigranta stāsts par nokļūšanu ārvalstīs.

– To jūs arī labi zināt?

– Protams (*smaida*). Tā ir tema-tika, kas mani interesē. Tas arī balstīts uz patiesiem notiku-miem – izlasīju to žurnālā, uzmek-lēju žurnālistu un dabūju intervi-jas pilno atšifrējumu, izpētīju to lietu. Man šķiet svarīgi runāt par aktualitātēm, kas ir svarīgas mū-su sabiedrībai. Tas ir kino, ko es māku taisīt.

– Latviešu tauta nemaz tik
pārāk daudz neskatās latviešu
kino, vismaz tā liecina oficiālā
statistika.

– Ja piecus vai desmit gadus nebūsi devis cilvēkam lasīt grā-matas, viņš jau nakamajā dienā, kad to iedosi, nesāks tās lasīt re-gulāri. Mēs esam atraduši skatī-ties un dzirdēt latviešu valodu uz lielā ekrāna, esam pieraduši pie angļiskā. Jo vairāk mums būs lat-viešu kino uz ekrāniem, jo vairāk cilvēki tos ies skatīties, un ies uz labu kino, nevis uz latviešu kino, kam tiek dotas atlaides. Ceru, ka kino veidotāji centīsies turēt lati-ņu, lai nebūtu klīšejskās runas par vilšanos. Un tomēr, lai arī cil-vēki piedzīvojuši vilšanos, skato-ties kādu latviešu filmu, viņi to-mēr iet atkal, tas nozīmē – tic. ■